

Arvet efter Pompidou

I ett uttalande efter president Pompidous bortgång yttrade ledaren för ett tyskt utrikespolitiskt institut att det inte spelade någon roll vem som blev ny president i Frankrike, Mitterand eller en gaullist. Vad som betydde något var, om den nye presidenten skulle fortsätta den politik som hävdar Frankrikes nationella självständighet, vilken måste förstöra alla utsikter att genomföra en europeisk integration.

Om någon hyser förhoppningar om en sådan ändring av den franska politiken, kommer han med största sannolikhet att räkna fel. Nationell självständighet har hävdats före president De Gaulle. Med honom blev den emellertid så bestämmande för franskt politiskt tänkande, att ingen president på lång tid framåt kommer att försöka få franska folket med på större icke-nationella äventyr. Det märkliga är egentligen, att De Gaulle accepterade det europeiska samarbete, som etablerats innan han trädde till. Men han satte gränsen vid Storbritanniens inträde i den europeiska gemenskapen, fullt övertygad om att detta land genast skulle söka vinna en dominerande ställning och vilja bestämma egna villkor.

För president Pompidou var läget anorlunda. Han hade ej det nära förhållande till Västtyskland som De Gaulle uppehöll — man skall ej underskatta betydelsen av det samförstånd som rådde mellan honom och Adenauer, vilken senare ingalunda förespråkade några brittiska framstötter i Europa. Men förbindelsen mellan Frankrike och Västtyskland försvagades då Adenauer lämnade sin

post. Att Pompidou skulle låtit sig påverkas av hr Brandt kan man icke begära.

Därtill kom, att nya män trätt till i England då man på nytt begärde inträde i EG. Ingen kunde misstaga sig på allvaret i mr Heaths önskan. Han var beredd att helt och fullt acceptera det samarbete, som en gemenskap värd namnet innebär. Hans efterträdare började däremot sin nya regeringstid med hotelser och krav mot EG. Att detta skulle imponera på någon som helst fransk president eller regering förefaller uteslutet, och president Pompidous död förefaller att ha gett mr Wilson ett andrum för att övertänka ställningen.

Går man till Frankrikes förhållande till USA, överlämnade president De Gaulle ett arv till sin efterträdare som denne i sin tur fört vidare. Det är oriktigt, som det ibland sagts, att De Gaulle var anti-amerikan. Han hade på sin tid fullgoda skäl att se med skepsis på president Roosevelt och dennes Vichypolitik och märkligt okänsliga antigaullism. Hans amerikanska sätt att vilja dominera och att avgöra vad som borde vara rätt och orätt i Europa var ytterst irriterande för De Gaulle, som spanade med skarpa blickar efter varje tendens åt det hållet hos senare presidenter. Vad han menade om deras Vietnampolitik var väl ingen hemlighet, men den politiken berörde ej direkt Frankrike och Europa. Det var för Europas självständighets skull som De Gaulle förvisade amerikanska Natostyrkor från franskt område, då tillfälle härtill gavs. Men han bröt icke, och det bör man komma ihåg, med

Atlantpakten.

President Pompidou lät på senare tid sin utrikesminister intaga en nästan skarpare attityd mot USA, och då gällde det åter Europa. Dr Kissinger talade, givetvis i fullt samförstånd med sin president, om ett Europaår och väl om ett amerikanskt sådant. Han lade fram tankar om en omstrukturering av Atlantpakten med hänsyn tagen till Japan, därmed med åsidosättande av Europa. Båda förslagen kom onödigt bryskt, och reaktionen blev där- efter. Initiativet till en oljekonferens under krisen förra hösten togs också utan tillräckliga föregående sonderingar i vare sig Paris eller London. Sådant är lika oacceptabelt för en fransk president som det skulle vara för en amerikansk. Kritiken häremot var förvisso baserad på nationell självständighetskänsla, men den hade intet att göra med antieuropeism. Det finns ingen anledning att antaga annat än att den i en liknande situation åter skulle bli densamma.

På det utrikespolitiska området får den nye presidenten dessutom att taga ställning till förhållandet till Sovjetunionen. Som bekant gjorde president De Gaulle på sin tid ganska kuriösa närmanden till Moskva, möjligen för att därigenom av-

balansera Washington. Han hade dessutom en så orubblig tilltro till sig själv att han menade sig aldrig behöva gå ett steg längre än han själv ville. Man minns hur ryssarna tacksamt tog emot hans intresse, men något inflytande via Paris fick de aldrig, vare sig under De Gaulle eller under hans efterträdare.

Det svåraste arvet, som den nye presidenten har att förvalta, ligger inom Frankrikes gränser. Att sociala reformer behövs i detta land säger alla, men så mycket har ej hänt under president Pompidous tid. En viss decentralisering av förvaltningen har initierats men möter motstånd hos den starka centralbyråkratin. Utvecklingen går på detta område i bestämd riktning mot mer lokal självstyrelse, och problemet hade fått tagas upp av vilken president som än valts.

Frankrike har slutligen i dag hög selsättning och ökande inflation. Att bibehålla den förra för näringslivets och för arbetstagarnas skull och att samtidigt hejda den senare för spararnas skull är ett konststycke, som är nödvändigt att söka genomföra men som kommer att kräva all förmåga som president Giscard d'Estaing otvivelaktigt i rikt mått besitter.